

فقیه نامدار عصر مشروطه و حمایت از اقتصاد ملی و مقاومتی

۲۸ آبان ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۳۳

یکی از نقاط درخشان کارنامه روحانیت شیعه در یک قرن اخیر که دوران نفوذ و رسوخ استعمار در جامعه ایران بوده است، دفاع و حمایت از تولید و اقتصاد ملی و به اصطلاح امروزین آن اقتصاد مقاومتی بوده است.

متنی را که در زیر از نظر می گذرانید متعلق به فقیه و مرجع تقلید میرزا و برجسته دوران مشروطیت آیت الله سید محمد کاظم یزدی - صاحب کتاب مشهور فقهی عروۃ الوثقی - است که به روشنی از توجه اکید و شدید وی به لزوم استقلال و خودبسایبی اقتصادی جامعه اسلامی و دفاع از تولید و اقتصاد ملی برای قطع رشته های وابستگی به اجانب در امر معاش و تجارت، پرده برمی دارد. این متن خطاب به فردی به نام آقا میرزا رحیم (ظاهرا حاجی میرزا رحیم بادکوبه یا حاج رحیم باکوچی، بازرگان معتبر و خیرخواه عصر قاجار و مشروطه) است:

جناب آقا میرزا رحیم

خداوند عالم بر توفیقات و تأییدات شما، و هرکس در ترویج ملبوسات و صنایع اسلامیّه مجدّانه ساعی باشد، بیفزاید. در این زمان که [دول] خارجه، به انواع حیل، رشته کسب و صنایع و تجارت - که مایه عزت و منشأ ثروت است - از دست مسلمین ر بوده و منحصر به خود نموده [اند] و مثل خون در مجاری عروق ایشان راسخ و نافذ شده و شغل اهل اسلام به تدریج منحصر به دلالی و بیع و شراء (خرید و فروش) اجناس خارجه شده [است]، با آنکه اکثر مواد اجناس از قبیل پنبه و پشم و ابریشم و خاک چینی و غیره، خروار خروار، به ثمن بخرس (به بهای ناچیز) از بلاد مسلمین جلب می کنند و به الوان (رنگها) متعدده و اشکال مختلفه به اعلی القیم (گرانترین قیمت ها) در بازار مسلمین، مثنال مثنال، فروش مملود؛ مناسب است مسلمین از خواب غفلت بیدار شوند و به تدریج رفع (قطع) احتیاجات خود را از خارجه بنمایند و به تأییدات ربّانیه، از ذل (خواری) فقر و احتیاج و سؤال و تحمّل عملگی کفار و تشنت در بلاد کفر برهند.

امیدواریم چنانچه در بدو اسلام، با قلت عدد، به نصرت الهی مؤید شدند، بر حسب کریمه «وَ اذْکُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِیلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِی الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ یَّتَخَطَّفَکُمُ النَّاسُ فَاَوَاکُمْ وَ اَیَّدَکُمْ بِنَصْرِهِ وَ رَزَقَکُمْ مِنَ الطَّیِّبَاتِ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ» (انفال/۲۶) در این زمان که بحمد الله تعالی بر عده مسلمین به اضعاف مضاعف (چندین برابر) افزوده [شده] از برکات توجهات ولی الله امام زمان - عجل الله تعالی فرجه - رجاء تأییدات تامّه و ترقیات فوق العاده داریم.

این احقر که از بدو عمر تاکنون، اغلب اوقات، لباسم از منسوجات دار العباده (شهر یزد) بوده و مکرراً به برادران ایمانی توصیه نموده و گفته ام که لباسی که از ابتداء زرع ماده آن تا غزل (رشتن و تابیدن) و نسج (بافتن) و رنگ آن با کلمه طیبه «لا اله الا الله، محمد

رسول الله، علی ولی الله» انجام شود و جمعی از مسلمین از آن منتفع شوند کجا، و قماش های منحوس کم ادوام خارجه کجا؟! و چند ماه قبل، شرحی در جواب استفتای شخص طهرانی، وجوه متعدده در رجحان آن - شرعا و عقلا و عرفا - نوشته ام و اکنون که بحمد الله نوع علما و طلاب نجف اشرف، کرباس اسلامی را پوشیده، امیدوارم اخوان مؤمنین، به لزوم استقلال و خودبسایي اقتصادی جامعه اسلامی، و قطع رشته های بستگی به اجانب، اقتدا و تاسی به رؤسای ملت (رؤسای دین) نموده برحسب غیرت اسلامیّت - مهما امکن (تا آنجا که ممکن است) - اقتصار به همان ملبوسات اسلامی نمایند بلکه در تمام اثاث البیت خود تا ممکن است اکتفا به مصنوعات اسلامی نموده و در ملبس و مطعم و مسلک (سبک زندگی) خود، از شباهت به کفار بپرهیزند - چنانچه در اخبار شریفه از آن نهی شده - بلکه تمام افعال و اعمال و اخلاق خود را اسلامی نمایند تا کلیتا ممتاز و در صورت و معنی به هیچلوجه شباهتی به کفار نداشته باشند.

ان شاء الله تعالی متدینین تجار هم بعد از این، اجناس خارجه را به بلاد اسلامیه جلب نکنند تا این یک مشت به کسب و کار و صنایع پردازند و تشتت و تفرقه آنها بدل به اجتماع، به لیل زمانی نتایج حسنه آن را مشاهده نمایند.
نصر الله من نصر الاسلام و السلام علی اخواننا المؤمنین.

به مناسبت سند فوق، توجه خوانندگان را به متن دیگری از مرحوم سید صاحب عروه در تأیید «شرکت اسلامیّه» اصفهان (که هدف آن، مبارزه با استعمار اقتصادی بود) جلب می کنیم.

شرکت اسلامیّه، شرکتی بود که در تاریخ ذیقعده ۱۳۱۶ ق (سالهای پس از پیروزی نهضت تحریم تنباکو) به همت مرحوم آیه الله آقا نجفی اصفهانی و جمعی دیگر از رجال دینی و اجتماعی اصفهان به وجود آمد و مقصود از تأسیس آن، بسیج نیروها و امکانات موجود جامعه اسلامی برای تولید کالاها و منسوجات وطنی، تشویق و رواج صنایع و کالاهای داخلی، و نهایتا ایجاد استقلال و خودکفایی صنعتی و مبارزه با استعمار اقتصادی بود. شعبه اصلی شرکت، در اصفهان بود و شعبات فرعی آن در بلاد گوناگون ایران (و حتی خارج از ایران، همچون اروپا و روسیه و ...) قرار داشت.

با تأسیس این شرکت و ایجاد شعبات آن در مناطق مختلف، علمای بزرگ وقت ایران و عراق - همچون آیات عظام: محمد حسن مامقانی، شرابیانی، آخوند خراسانی، میرزا حسین نوری، میرزا حسین تهرانی و ... - از آن حمایت کردند که یکی از آنان نیز مرحوم سید محمد کاظم طباطبایی یزدی بود.
متن مزبور در دفاع از شرکت اسلامیّه از قرار زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله علی ما انعم، و له الشکر بما الهم، و صلّی الله علی سیدنا محمد و آله و سلّم.

فوايد و منافع و عوايد این انتظام، کمال وضوح دارد: حسن این نظم، از بیان مستغنی است. شایسته و مناسب، و به موقع و محل است که عموم مؤمنین ... از هرصنف و هر نوع، هریک به قدر مقدور و به وجه میسور، در تشیید اساس و ترویج این امر مهم، اهتمام تمام و بذل جهد و صرف همت نمایند و مهما امکن [تا آنجا که ممکن است] از البسه و اقمشه خارجه متحرّز باشند [دوری گزینند]. بلکه سزاوار، این است که در سایر جهات حرکات و سکناات، و کیفیّات لباس و طعام و شراب و گفتار و کردار، از وضع و طرز کفار خود را برحذر و برکنار دارند.

قال الصادق صلوات الله عليه: أوحى الله تعالى الى نبيّ من انبيائه قل للمؤمنين لا تلبسوا لباس اعدائي و لا تطعموا مطاعم اعدائي و لا تسلكوا مسالك اعدائي فتكونوا اعدائي كما هم اعدائي. انّ الله لا يغيّر ما بقوم حتّى يغيّروا ما بأنفسهم. امام صادق (ع) فرمود: خدای متعال به یکی از پیامبران خویش وحی فرمود که به مؤمنان بگو: لباس دشمنان مرا نپوشید و خوراک دشمنان مرا نخورید و رفتار دشمنان مرا پیش نگیرید، که در این صورت همچون آنان دشمنان من خواهید شد. خداوند سرنوشت هیچ قومی را (از خوبی به بدی) تغییر نمی‌دهد مگر آنکه آنان خود وضعیات خویش را تغییر دهند.

کتاب فراتر از روش «آزمون - خطا»: زمانه و کارنامه آیت الله العظمی آقا سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، ص: ۲۶۰ نوشته زنده یاد علی ابوالحسنی منذر

منبع: موسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۲۰۶۹/عصر-نامدار-فقیه/۳۲۰۶۹>